

[RELACJA+ZDJĘCIA] John Milbank i Piotr Popiołek // O „Radykalnej Ortodoksji”

W środę, 5 marca w siedzibie redakcji Teologii Politycznej odbyło się spotkanie ze światowej sławy anglikańskim teologiem – prof. Johnem Milbankiem wokół pierwszej polskiej monografii poświęconej jego szkole myślenia autorstwa dr. Piotra Popiołka, prowadzącego popołudniowe spotkanie. Przybyłych licznie gości przywitał prezes Fundacji Świętego Mikołaja i redaktor naczelny Teologii Politycznej – dr Dariusz Karłowicz.

Prof. John Milbank jest autorem projektu Radykalnej Ortodoksji, w którego centrum znajduje się pragnienie przemyślanego powrotu do korzeni, powrotu do takiego wymiaru myślenia, które dotyka najgłębszych jego fundamentów. Jest to wezwanie do radykalnej rehabilitacji teologii zarówno w jej wymiarze społecznym, jak i metodologicznym, a ostatecznie przywrócenia jej odebranego tytułu „królowej nauk” i uczynienia metodą myślenia wiarą. Idea projektu, która po upływie lat zdążyła zgromadzić w swych szeregach wielu teologów, duchownych i świeckich anglikanów, katolików, luteranów i prawosławnych, zrodziła się w latach 90. przy okazji pracy nad książką poświęconą teologii i teorii społecznej („Przekroczyć rozum sekularny. Teologia i teoria społeczna”), wydanej przez Teologię Polityczną w 2020 roku.

John Milbank, Piotr Popiołek // O „Radykalnej Ortodoksji”

Prof. Milbank w swoich wypowiedziach zdecydowanie podkreślił, jak wielkim wyzwaniem dla współczesności jest przywrócenie integralności myśleniu o naturze i łasce, wskazując na znaczenie dla kontemplacji tego zadania filozofię Schellinga i, szerzej, tradycję niemieckiego romantyzmu. Zadaniem teologii byłoby wówczas przeobrażenie się w rodzaj superdyskursu będącego wyrazem paradygmatu chrześcijańskiego uniwersalizmu. W projekcie prof. Milbanka jest to rodzaj odpowiedzi na wyrugowanie doświadczenia

łaski z refleksji nad osobowym i społecznym doświadczeniem egzystencji człowieka, które odbywa się w ramach procesów sekularyzacji i postmodernizmu. Dla prof. Milbanka myślenie o alternatywnej nowoczesności, swoistym renesansie, który nie oznaczałby powrotu do przeszłych form, ale zwrócił się ku nowemu wymiarowi ekspresji, musi być zakorzenione w kreatywności i dynamizmie natury. Jest to podążanie od nieświadomości do świadomości, od bardzo tajemniczej natury do artystycznej jej ekspresji. Ludzką myśl porównać można wówczas do pędzla, z którego rodzą się dzieła sztuki. Wielkim niebezpieczeństwem jest z kolei absolutyzowanie tak jednostki, jak kosmosu, które to podejścia w ostatecznym rozrachunku abstrahują człowieka od prawdy o jego naturze. Podstawową tezę przywołaną przez prof. Milbanka jest, że immanencja jest dualistyczna, a transcendencja monistyczna.

Ważnym wątkiem poruszonym podczas spotkania było przypomnienie, że filozofia musi mierzyć się z ostatecznymi, niemal niemożliwymi do rozwiązania pytaniami. W przeciwnym razie staje się tłumaczeniem dyskursów i zwalnia się z prawdziwej służby człowiekowi. Próbując odpowiedzieć na uniwersalne pytania ludzkości, różnica między filozofią i teologią zaczyna zanikać. Tak dzieje się w przypadku Schellinga, Hegla czy Kierkegaarda, gdzie – jak wskazał profesor – nie jesteśmy w stanie dłużej stwierdzić, czy myśliciele ci uprawiali w swojej refleksji filozofię czy teologię. Jednocześnie podniesiono problem współczesnego wyobcowania ludzi z obiektywnego, pozornie neutralnego, sekularnego dyskursu o rzeczywistości, całkowitego upadku wiary w „wielkie narracje”.

Wielu ludzi odczuwa, że ten współczesny, neutralny dyskurs wypowiedziany jest z pozycji jednostek, których perspektywa oglądu rzeczy nie pozwala dojrzeć realnych doświadczeń zwykłych ludzi. Ci z kolei stają się coraz bardziej podejrzliwi wobec racjonalnej, oficjalnej narracji, a to rodzić może napięcia społeczne na wielką skalę i intuicyjne poszukiwanie zagubionych tego, co z różnych obszarów życia społecznego zostało wyrugowane i wyparte. Wysłuchawszy wykładu, wśród publiczności pojawiły się pytania o przyszłość wolności religijnej w dobie powszechnego sekularyzmu, dla której prof. Milbank dostrzega możliwe zagrożenia, ale nie mniejsze zainteresowanie wzbudziło pytanie o problematykę stronnictw politycznych napędzanych religijnymi wyobrażeniami pozbawionymi ugruntowania w autorytecie kościołów instytucjonalnych. Do szczególnie niebezpiecznych zjawisk tego rodzaju prof. Milbank zaliczył instrumentalizację religii podkreślając tym bardziej znaczenie ruchu Radykalnej Ortodoksji dla refleksji również nad problematyką natury politycznej.

Zapraszamy do odsłuchania całości spotkania, a już dziś (6 marca) prof. John Milbank wygłosi wykład mistrzowski w ramach cyklu „Obserwatorium idei: Inspiracje” Centrum Myśli Jana Pawła II. Wykład rozpocznie się o godzinie 18:00 w Szkole Głównej w Warszawie (al. Niepodległości 128). Wstęp na wykład jest otwarty. Obowiązuje wcześniejsza rejestracja: [tutaj](#).

Serdecznie zapraszamy!

WM

fot. Jacek Łagowski